

YOLCU UÇAKLARINDA NİÇİN PARAŞÜT YOK?

Savaş uçaklarında, tehlike anında pilotların uçaktan atlayıp kurtulmalarını sağlayan fırlatma koltukları ve paraşütler vardır. Yolcu uçaklarında ise uçak denize iniş yapmak zorunda kalabilir düşüncesiyle, sadece her koltuğun altında can yeleği bulunur. Düşen yolcu uçaklarındaki yolcuların çoğu, genellikle yaşamını kaybediyor. Bu nedenle, yolcu uçaklarında yolcular için neden paraşüt olmadığı sorgulanmaktadır. Uçak tasarımcıları, bu konuda bazı fikirler üretse de düşmekte olan yolcu uçağının yolcularını kurtaracak bir yöntem henüz yok. Her yolcu için uçakta bir paraşüt bulunsa bile yolcuları kurtarma şansının olmadığı biliniyor. Yolcuların hava alanında, uçağı boşaltmalarının ne kadar uzun zaman aldığı düşünüldüğünde paraşütün uygulanabilir olmadığı görülür. Çünkü uçakta çıkan panik sırasında yolcuların sırayla, kapılardan kısa sürede çıkartılması mümkün değildir. Ayrıca yolcu uçaklarının uçtuğu yükseklik ve uçuş hızları nedeniyle, profesyonel paraşütçülerin bile uçaktan atlaması kolay değildir.

Küçük bir uçağın paraşütünü açıp yere inişi

Uçaktan ayrılan yolcu kabininin paraşütlerle inişini gösteren tasarım

Paraşütle yere inebilen uçaklar

Bir kişinin uçak kazasında ölme olasılığı 11 milyonda birdir. ABD'li tasarımcı Boris Popov, 1980'de tehlike anında uçakların kendi paraşütleriyle yere inmeleri halinde ölüm oranlarının daha da azalacağı fikrini ortaya attı. Popov ilk kez 1983'te, bir ultralight uçağa (Çok Hafif Hava Aracı) paraşüt taktı ve uçak paraşütü açıp sorunsuzca yere indi. Popov, 2002'de 4 kişilik Cessna-172 ve Cessna-182 uçaklarına paraşüt takmak için sertifika alıp üretime başladı. Bu uçaklara takılan paraşütler çok hafif özel kumaşlardan yapılıyor ve basınç altında küçük bir hazneye sığdırılıyor. Tehlike anında, küçük bir roket ateşlenerek paraşütün birkaç saniyede açılması sağlanıyor. Bu paraşütler 2008 yılına kadar, düşme tehlikesi yaşayan 201 uçağın ve bu uçaklardaki 225 kişinin zarar görmeden yere inmesini sağladı. Ekonomik kriz nedeniyle, 2008'de uçaklarına paraşüt taktıranların sayısı çok azalsa da günümüzde paraşütlü uçaklar arttı. Yolcu uçaklarına ise paraşüt takmak kolay değildir. Boeing 747 Jumbo jetler, 295 yolcusuyla 330 ton ağırlıkla havalanır ve hızları saatte 995 kilometreye ulaşır. Bu uçaklar için 20 civarında çok büyük paraşüt gerekir. Airbus A380 yolcu uçağı ise 853 yolcusu ile 575 ton ağırlığa sahiptir. Büyük uçakları paraşütle indirecek bir teknoloji henüz yok. Uzmanlar, yolcu uçaklarının tümünün değil, özel tasarlanan yolcu kabininin paraşütle inebileceğini savunuyor. Tehlike anında, uçağın özel tasarımı yolcu kabini yolcularla birlikte ana gövdeden ayrılacak ve küçük roketler ateşlenip paraşütleri açacak. Pilotlar da özel tasarlanmış pilot kabiniyle gövdeden ayrılıp paraşütle yere inecek. Diğer projeye göre yolcu kabini, birbirinden ayrılabilen 4-5 küçük kabinde oluşacak. Tehlike anında küçük kabinlerin kapıları kapanacak ve her biri kendi paraşütüyle gövdeden ayrılıp yere inecek. Büyük yolcu uçaklarına paraşüt takmak zor olduğu için tasarımcılar, 20 kişilik uçaklara paraşüt takmaya hazırlandıklarını açıkladılar. Yakın bir gelecekte 10-20 kişilik küçük yolcu uçaklarına paraşüt takılması bekleniyor.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü